دیوانی مەولەوی

مەلا عەبدوڕەحیمی تاوگۆزی

کۆکردنەوەو
لێکۆڵینەوەی
محەمەد عەلی قەرەداغی
ئەندامی کارای ئەکادیمیای کوردی

بەرگی یەکەم

دیوانی مەولەوی

مەلا عەبدوڕەحیمی تاوگۆزی

کۆکردنەوە و لێکۆڵینەوەی

محەمەد عەلی قەرەداغی

ئەندامی کارای ئەکادیمیای کوردی

بەرگی یەکەم

چاپی یەکەم

دیوانی مەولەوی

ناوی کتێب: دیوانی مەولەوی
بەرگی یەکەم
لێکۆڵەرەوە: محەمەد عەلی قەرەداغی
تایپ و دیزاین: ناوەندی ڕاگەیاندنی ئارا
نۆبەی چاپ: یەکەم ٢٠١٥
نرخی هەردوو بەرگەکە (٢٠٠٠٠) دینارە

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان
ژمارە (١٨١١)ی ساڵی (٢٠١٣) ی پێ دراوە

© سەرجەم مافەکانی ئەم بەرهەمە پارێزراوە بۆ نووسەر
ڕێگە نادرێت بە لەچاپدانەوە و کۆپی کردن یاخود دابەزاندنی لە سایت و تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا، یاخود خوێندنەوەی بە دەنگ بۆ میدیاکان بەهەر شێوازێك بێت. سەرپێچیکاریش تووشی سزای یاسایی دەبێت.

بسم الله الرحمن الرحیم

نموونەی
چەند دەستخەتێکی
مەولەوی

دەستخەتی مەولەوی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لمن وجب له الوجود وفاض منه الكرم والجود وتقدس عن الابناء والاباء والجدود
وتعالى عن الاشباه والانداد والنظراء والاضداد والاحياز والحدود والصلاة والسلام على
اكرم [illegible] صاحب اللواء المعقود والمقام
المحمود والحوض المورود محمد النبي الامين وعلى اله الابرار الطاهرين واصحابه [illegible]
وعلى التابعين لهم باحسان الى يوم الدين وبعد فهذه نكت لطيفة ومباحث
شريفة اوضحت بها مقاصد منظومتي المسماة بالفريدة الجامعة
في نظم العقيدة [illegible] وقربت بها معانيها للقاصدين وسهلت مبانيها لقاريها ولخصت
فيها ما فتح الله به علي من معاني الذكر بعد [illegible] الفكر ومعاني ثابتة بالسنة النبوية [illegible]
[illegible]
[illegible] التقليد والعناد اذ لا يليق بطالب الحق [illegible]
وسميتها بالانوار الساطعة في شرح الفريدة الجامعة والله اسال
التوفيق والسداد والنفع بها [illegible] انه كريم رحيم جواد قلت
بسم الله الرحمن الرحيم اقتداء بالكتاب العزيز وعملا بخبر كل امر ذي بال لا يبدأ فيه ببسم الله
الرحمن الرحيم اقطع اي مقطوع البركة رواه الخطيب البغدادي في كتاب الجامع لاخلاق الراوي واداب

دەستخەتی مەولەوی

عدد كل ما عدى ... الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام
على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه وأزواجه وذريته أجمعين آمين
بعد فقد كتبها المعدوم لأجل من عرفه معلوم
لا زاد لي في موقف الحساب سوى وداد آل ذا الجناب
يا قاضي الحاجات والمآرب اغفر لنا قاطبة المثالب
أورق لنا شجرة المرام
واختم لنا بأحسن الختام
١٢٧٣

دەستخەتی مەولەوی

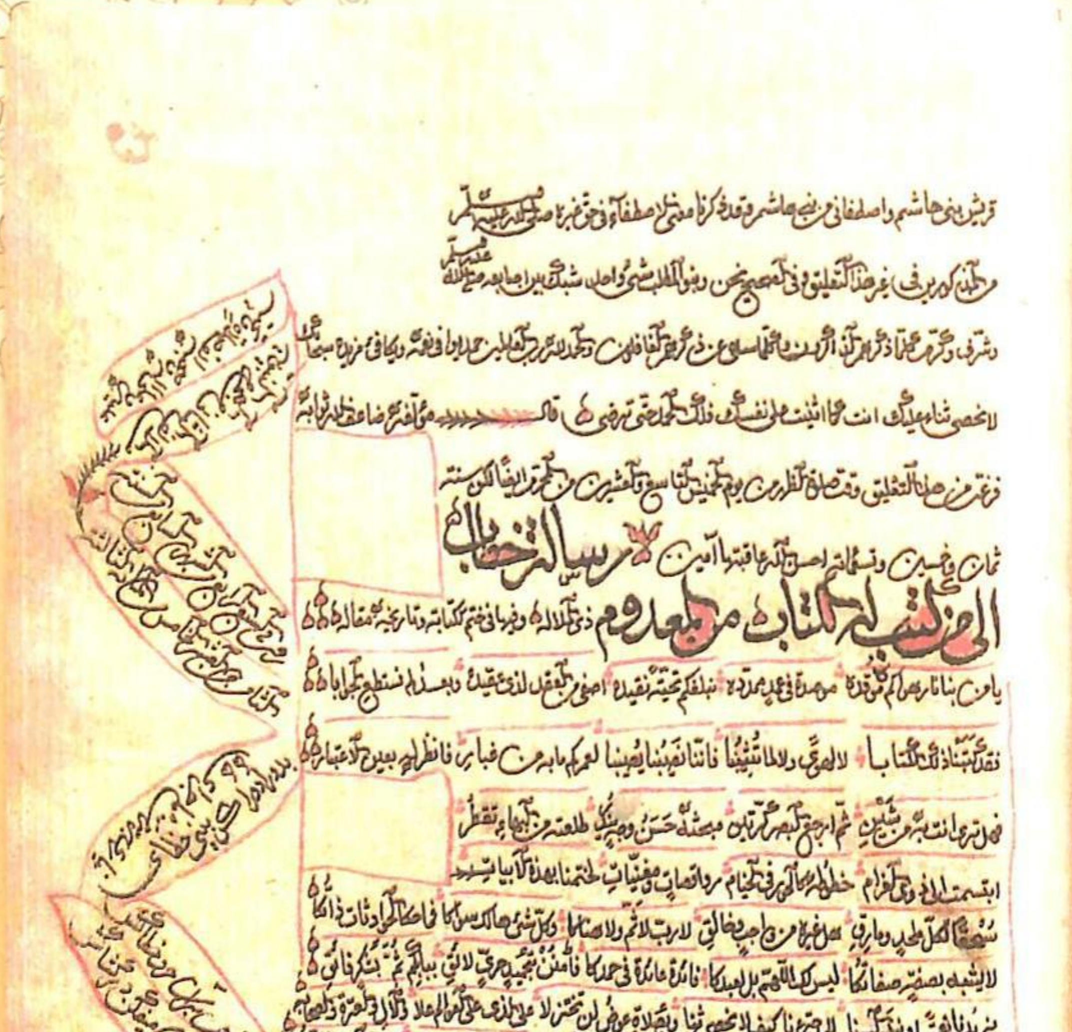

دەستخەتی مەولەوی

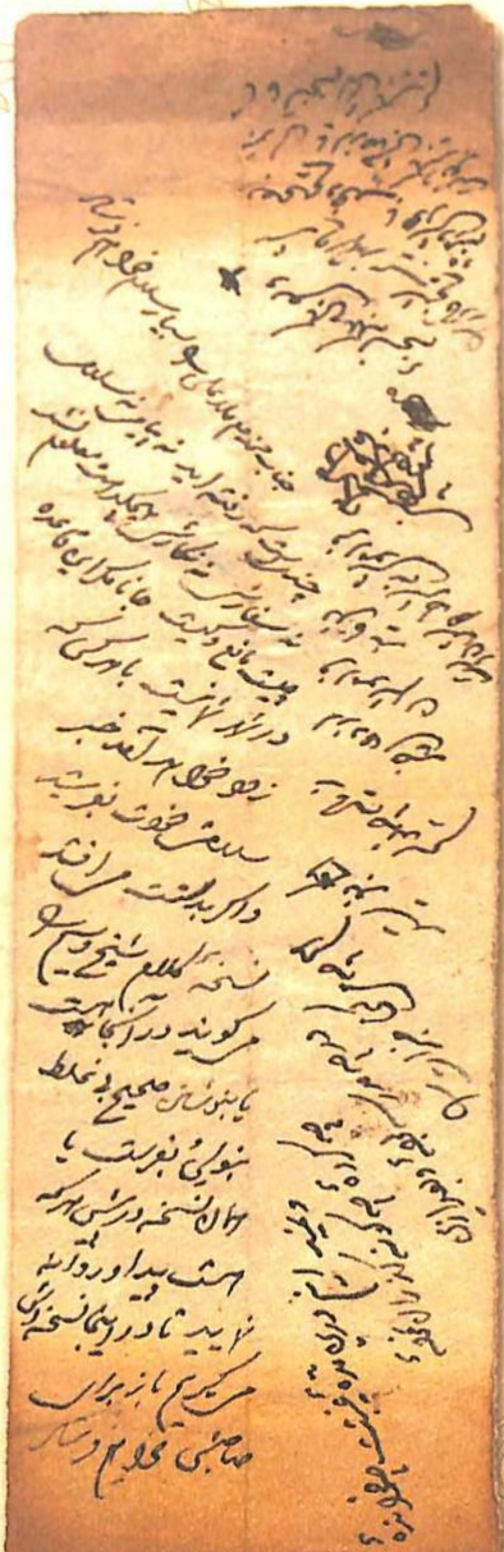

پێشکەشکردن

پێشکەشە بە گیانی پاکی:

- مامۆستا مەلا عەبدولکەریمی مودەڕیس.
- پیرەمێرد.
- مامۆستا سەید طاهیری هاشمی.
- دوکتۆر محەممەد صدیقی موفتیزادە.
- [redacted]
- هەموو ئەو عاشقانەی ئەدەبی مەولەوی کە شیعر و دیوانی مەولەوییان لە کەشکۆڵ و بەیاضەکانیاندا بۆ پاراستووین.
- هەموو ئەدەبدۆستان و مەولەوی ویستان.

پێشەکی

بەم بەیتەی حەزرەتی نالی دەست پێ دەکەم کە دەفەرموێ:

هەرچەندە کە عومری خضر و جامی جەمت بوو

چونکە ئەمەلت زۆرە چ عومرێکی کەمت بوو!

بەڵێ منیش وەك هەر مرۆڤێك ئەمەل و ئاواتگەلی زۆرم لەژیاندا هەیە و پرۆژەگەلێك لەسەرمدا گینگڵ دەخۆن و سەرم کاس دەکەن. بەڵام ئەوەندە مایەی شادمانیمە کە ئاواتەکانم بۆ بەرزکردنەوەی کۆشك و تەلار، یان سەریەکخستن و سەفتەکردنی دینار و دۆلار، یان بۆ ئازاردانی ئەم و ئەو و دەستبەسەراگرتنی کاروباری کەسانی دی و گەیشتن بە پۆستی باڵا و نیشتنەوە لەسەر کورسیی بەرز نەبووە و نییە.

بەرزترین ئاواتم و خۆشترین هیوام، ئەوە بووە بتوانم خزمەت بە زانایانی خەمنەخوراو و ناوونبووی میللەتی کورد بکەم و، تۆزی خەمساردیکردن لە عاستیاندا و لەسەر لاپەڕە زێڕینەکانی ژیانیان لابەم و -بەگوێرەی توانای خۆم- بیانخەمە ئەو شوێنانەی کە شیاویانن.

لەم بوارەدا هەرچیم پێکرابێ، درێغیم نەکردووە، بەڵام تەنیاباڵیی و دەستکورتیی خۆم و، جەنجاڵیی ژیان و، کەمیی کات و دەرامەت، بەربەست بوون لەبەر ئەوەدا بگەم بە بەشێك لەو ئاواتانەم کە هەر لەدڵی خۆمدان و زۆریان نادرکێنم و بێگومان گەلێکیان لە تەك خۆمدا، دەبەمە ژێر گڵ.

یەکێك لە ئاواتە دێرینەکانم، ئەوە بووە کارێك بۆ مەولەوی بکرێت کە شیاویەتی، ئەوەیشم بەلاوە گرنگ نەبووە کە خۆم بیکەم یان کەسانێکی دیکە. چەندین ساڵ لەمەوبەر کە خوالێخۆشبوو مامۆستا مەلا حەمەئەمینی نێزڵیی، دەهات بۆ بەغداد و بەسەری دەکردمەوە بە خۆی و دیوانێکی مەولەوی و دەفتەرێکی

دەستخەتی خۆیەوە کە کاری بۆ گۆڕینی شیعرەکانی مەولەوی بە شیعر، بۆ زاراوەی کرمانجی خواروو دەکرد، چەند جار پێموتووە: مامۆستا گیان، با ئەم رەنجەت بۆ ئەوە بێت لێکۆڵینەوەیەکی نوێ لەسەر دیوانی مەولەوی بکەیت و منیش چیم پێ بکرێت لە یارمەتیدانت درێغی ناکەم. بەڵام مامۆستای نێزڵیی هەر سوور بوو لەسەر کاری خۆی و ئەوەی ئەنجامی دا، دای.

دوای ئەویش، چەند کاری دی بۆ کۆکردنەوەی شیعری مەولەوی کراوە و هەرکەس هەرچی پێ کراوە کردوویەتی و، کە بیستوومە کارێکی نوێ چاپ بووە، بەپەرۆشەوە دوای بەدەستهێنانی، خوێندوومەتەوە و سەرنجیمداوە، بەڵکو ئەوە بێت من دەمەوێ. بەڵام تا ئێستە شتێکی وام نەدیوە تینوێتیم بشکێنێت و دڵم لە عاستیدا دابمەزرێت.

لەم ماوەیشدا هەر شەیدای دەستخەتی شاعیران بووم و هەرچیم دەستکەوتبێت بەهەر نرخێك بێت -سا یان وەك خۆی یان بە کۆپی و سیدی- نوسخەییم دەستخستووە، لە ناو ئەو دەستخەتانەیشدا، دیوانی مەولەوی، هەمیشە جێگەی تایبەتی و دیاری بووە.

تا ئەنجام چەند ساڵێك لەمەوپێش هاتمە سەر ئەوە، هەوڵی تاکە کەسیی خۆم بۆ کۆکردنەوە و لێکۆڵینەوەی دیوانی مەولەوی چڕ بکەمەوە و بەشێکی باشی لە کاتم بۆ تەرخان بکەم. نزیکەی دە ساڵێکە، لە تەك کارەکانی دیمدا، هەرگیز کارکردنم بۆ مەولەوی فەرامۆش نەکردووە و لە هەر شوێنێك هەواڵی بوونی دەستخەتێکی شیعری مەولەویم بیستبێ، بە هەڵەداوان بە دەنگییەوە چووم و چیم بۆ بەدەستهێنانی پێ کرابێت کردوومە، سوپاس بۆ خودا، لە زۆری هەوڵ و رەنجەکانمدا، بەدەستی بەتاڵ نەگەڕاومەتەوە و دەتوانم بڵێم: ئەوەی بۆ من لواو و گونجاوە لەبواری کۆکردنەوەی دیوانی مەولەویدا بۆ هیچ کەسێ پێش من نەگونجاوە و، خەرمانێکی بەپیت و بەرەکەتی دەستخەتی دیوانی مەولەویم رەن ناوە و لە قەدەر خۆم کوتاومە.

بۆیە دەڵێم: دەستبردنم بۆ ئەم کارە، وەك ئەوە وابوو شانم دابێتە ژێر گەورەترین و بڵندترین چیای کوردستان! بەڵام پشت بەخودا ئەم (ئاوات)ەیانم لە ئاواتەکانی دیم باشتر هاتە دی و هیوادارم کارێکم بۆ مەولەوی کردبێت، تا ئێستە کاری وای بۆ نەکرابێت و قۆناغێك کاروانی شیعری مەولەویم بەرەوپێش بردبێت و رێگەم خۆش کردبێت و دەستەچیلەم دابێت بە دەست کەسانی دییەوە بۆ ئەوەی دوای من درێژە بەم کاروانە پیرۆزە بدەن و تا دوا قۆناغ لەسەری برۆن.

مەولەویی بلیمەت

کە دەڵێن: (حافظ) و (سەعدی) ش کوردن[1] دەڵێین: مەولەویش جێگەداری ئەو بلیمەتانە و درێژەدەری توانای کەموێنەی گەورە ئەدیبانی کوردە و تاقانەی چەرخی خۆی بووە، لەو بوارانەدا کە پەلی تێدا کوتاون. ئەمەیش لەخۆوە ناوترێت و مەولەوی خۆی، خۆی بەنموونەیەکی بێ وێنەی شیعر و ئەدەبی کوردی داناوە و لەم رووەوە، خۆی بە پەخشان نووسیویەتی: ((کاکە بە مەرگی تۆ جارێ تر کەس ناوێژێ!)).

یان لە شوێنێکی دیدا نووسیویە:

(١) جەنابی مامۆستا عەبدولحەمید حیرەت سەجادیی، کە نووسەری چەند دانراوی گەورەی پڕ بایەخ و سوودە. کتێبێکی هەیە بەناوی: (شاعران کرد پارسی گویی) لەو کتێبەدا کە (٩٠٠) لاپەڕە زیاترە، ناوی صەدان شاعیری کوردی هێناوە کە بە فارسی شیعریان وتووە و کتێبەکەی چاپ بووە و نوسخەی لە بازاڕدا نەماوە، دەزگایەکی گەورەی پەخشی زانستی لە ئێراندا، داوایان لە مامۆستا کردووە رێگەیان بدات کتێبەکەی چاپ بکەنەوە، مامۆستا فەرمووی: پێمگوتن رێگەتان دەدەم کتێبەکەم جارێکی دی چاپ بکەنەوە و هیچیشم ناوێ، بەڵام یەك مەرجم هەیە ئێوە جێبەجێی بکەن، مەرجەکەم ئەوەیە: بە بەڵگەی روون و حاشا هەڵنەگر دەیسەلمێنم کە (حافظ) و (سەعدی) کوردن و ئەو دوو ناوەیش بخەنە پاڵ ئەو صەدان ناوەی لە کتێبەکەمدا خۆیان و بەرهەمیان نووسراون. مامۆستا فەرمووی: دوای ئەوە رۆیشتوون و هیچ وەڵامێکیان نەداومەتەوە.

((شمال عبارت نامەات ضیای دیدە فردهای معنی باریك دارد، یكی یكی را بخوانید، خوب ملاحظە كنید، نادانستە نگذاریدشان. (ئاخ خۆم لەكویم بۆت بخوێنم؟)).

***

لێرەدا لە بواری هەڵسەنگاندنی شیعری مەولەوی و توانای شیعریی ئەودا نیم، ئەوە لەوە زیاتری دەوێت، دیوانی مەولەوی لەبەردەستدایە و لێكۆڵەران و شارەزایانی ئەدەب، وەك تا ئێستە كردوویانە، لەمەولا زیاتر دوای كەو و بێژنگ ئەو ئەركە بەجێ دێنن.

وتەیەك لە بارەی بەهرەی مەولەوییەوە:

مامۆستا ئەحمەدی كوڕی مامۆستا مەلا حەمەئەمینی كوڕی مامۆستا مەلا عەبدوڵلای مەریوانی ناسراو بە (كعب الاحبار)ی كورد و ناسێنەری مەولەوی بە ناوچەی سلێمانی.. لە دەمی باوباپیرانییەوە بۆی گێڕامەوە:

مەولەوی لەگەڵ چەند فەقێیەكدا، لە گوندێك لە گوندەكانی كوردستان سەرگەرمی خوێندن دەبن، ئێوارەیەك دەبینن وا دەروێشێك هات، خۆی كرد بە حوجرەدا. دەروێش بەئاواییدا گەڕاوە دەفرێك یان كوولەكەیەكی پێ بووە لە هەرماڵێك كەوچكێ شتیان بۆ تێكردووە، وەك دەڵێن: چێشتی مجێور، بە راستی چێشتی مجێور بووە، دەروێشەكە چێشتەكەی داناوە و فەرمووی لە فەقێكان كردووە كە لەو چێشتە لە تەكیدا بخۆن، فەقێكان بێزیان نەهاتووە لەگەڵیدا بخۆن. بەڵام مەولەوی قۆڵی هەڵماڵیوە و لەگەڵ دەروێشدا لە چێشتەكەی خواردووە. دوایی دەروێش دەستی داوە بە شانی مەولەویدا و وتوویە: تۆ بردت. دەڵێن: مەولەوی دوای ئەوە، ئەو بەهرەی زانست و ئەدەبەی دەست كەوتووە.

دواتریش سەید موحسینی تاوگۆزیش، لە ماڵی خۆمان كە باسی مەولەوی كراو ئەمەم گێڕایەوە وتی: منیش چەند جار ئەمەم بیستووە.

سوپاس و پێزانین

هەرچەند کەسانێك هەن، دەستخەت و بەیاض و کەشکۆڵی دیوانی مەولەوییان لە لایە و ئاگاداری ئەم هەوڵەی منیش بۆ لێکۆڵینەوەی دیوانی مەولەوی بوون و داوایشم لێ کردوون و خەڵکم لێ راسپاردوون، بەلاَم ئەوان نە لە رووی خەمخۆرییانەوە بۆ مەولەوی و، نە لە رووی ئەوەوە ئەوەی لە لایانە ماڵی ئەوان نییە و توراث و کەلەپووری ئەم میللەتەیە و کەس بۆی نییە دەستی پێدا بگرێت و رێگەی سوودلێوەرگرتنی لێ بگرێت، دڵیان دانەچڵەکاوە کە بە هانای ئەم پرۆژەوە بێن و سەرچاوەی پێویستی بۆ دابین بکەن.. سوپاس بۆ خودا کەسانێکی دڵسۆز و خەمخۆر و بەتەنگەوەهاتووی کەلەپووری ئەم میللەتەش هەن، درێغیی لە یارمەتیدانی پێویستی کەسانی موحتاج بە یارمەتیی ناکەن و هەرچییان لە دەست بێت بە پەرۆشەوە ئەنجامی دەدەن.

کەم نین ئەو بەڕێزانەی لەم بوارەدا، هەر یەکەیان بەپێی تواناو بۆرەخسانی خۆی، یارمەتیی گەورەیان داوم و، ئەگەر یارمەتیی ئەوان نەبوایە، هەرگیز لەتوانای مندا نەبوو ئەو هەموو سەرچاوە بەدەست بهێنم کە لەم پرۆژەدا سوودم لێ بینیون. لێرەدا سەری رێز و نەوازش بۆ ئەو بەڕێزانە دادەنەوێنم و ئەوانەی کە لەبیرمن ناویان تۆمار دەکەم و ئەوانەش کە -دووبارە کەم نین و- ناویانم لەبیر چووە لەگەڵ رێزی زۆر و دووبارەمدا بۆیان داوای لێبوردنیان لێ دەکەم:

١- مامۆستا ئەحمەدی کوڕی مامۆستا مەلا حەمەئەمینی مەریوانی.

٢- مامۆستا ئیبراهیمی مەردۆخی.

٣- مامۆستا جەمال عەبدول.

٤- مامۆستا حەسەنی کوڕی مامۆستا سەید تاهیری هاشمی.

٥- مامۆستا حەمەی حەمە باقی

٦- سامی دیهقانی.

٧- دوکتۆر سەروەر عەبدوڵلا.

٨- مامۆستا سەید باقری هاشمی.

٩- مامۆستا سیروان موحسین نەرگسەجاڕی.

١٠- دوکتۆر صەلاحەدین سەنگاوی

١١- مامۆستا عەبدولحەمید حیرەت سەجادی.

١٢- مامۆستا عیرفانی پارسا.

١٣- مامۆستا فەرهادی ئەکبەری

١٤- دوکتۆر کەمال فوئاد.

١٥- مامۆستا محەمەد یوسف

١٦- دوکتۆر نادری کەریمیان.

١٧- دوکتۆر نەجاتی عەبدوڵڵا.

١٨- هێمن نەسرەدین هەورامی

دوا وتە و تکا

ئەوا بەیارمەتیی خودا -لە سەرەتا و کۆتاییدا- پاش ساڵانێکی پڕ لە هەوڵ و کۆشش و گەڕان و پشکنین و پرسیار و هاوار و.....ی هاوتا لەگەڵ شەونخوونیی و ماندووبوون و خۆشیی ژیان لە خۆهەڵگرتن و دابڕان لە گەلێ کار و دۆست و هاوەڵ و -تەنانەت خزمان- هاوڕێ لەگەڵ سۆز و ئەوینێکدا کە ئارەقی ماندوێتیی دەسڕیم و شەکەتیی لە لەشم و خەوی لە چاوم دەتاراند.. ئێستە لە بواری لێکۆڵینەوەی (دیوانی مەولەوی) دا وچانێك دەدەم و هەوڵ دەدەم، بەری رەنجی چەند ساڵەم کە سووری خەرمانی بەپیت و بەرەکەتی مەولەوییە بکەم بە دیاریی دەستم بۆ کتێبخانەی مێژووی ئەدەبی کوردی.

ئەمەی پێشکەشی دەکەم ئەوە وزە و توانای منە لەم بوارەدا. بەوە شادمانم و دڵی خۆم دەدەمەوە کە لە ڕێگەی ئەم کارەدا درێغیم نەکردووە و گوێم بە

ماندووبوون نەداوە و لەزەتم لە تاڵی و سوێریی و کۆسپ و تەگەرەی ئەم رێگە سەخت و پڕ هەڵەت و دژوارە بردووە.

لە کۆتاییشدا دەڵێم -وەك گوتووشمە-: من نەمتوانیوە کاروانی شیعری مەولەوی وەك شیاویەتی بگەیێنمە دوا قۆناغ و، هێشتا زۆری بە بەرەوە ماوە و وەك پیرەژنەکەی کڕیاری حەزرەتی یوسف، منیش گولۆڵە پەتکی خۆم هێناوە. هەرچی باش و شیاو بوو، لێم وەربگرن و من سوپاسگوزاری هەموو مامۆستا و ئەدیب و ئەدەبدۆست و رۆشنبیرێکم. هەرچیش هەڵە و پەڵە و نەشیاوی بوو، ئەوە (ماڵی قەڵب سەرەو ساحیبیەتی) و بیدەنەوە بە سەروچاوما.

ئەوەندە دەڵێم: مەبەستم لەم کارە خزمەتی ئەدەبی ئەم کەڵە شاعیرەیە کە وەك د. موفتی زادە دەڵێت: (ئیتر دایکی رۆژگار بۆی رێك ناکەوێ کە وەها رۆڵەیێکی هەڵکەوتوو لە داوێنی خۆیدا باربهێنێ) و ئەم زاتە شیاوی گەلێ لەوە زیاترە تا ئێستا بۆی کراوە و گومانیش لەوەدا نییە لەمەولاش کەسانی دڵسۆز و زانای ئەم ئەدەبە، لە گەلێ رووەوە بۆ خزمەتکردنی دادێنەوە. ئەگەر ئەم کارەی من شیاوی ئەوە بوو پەرەی پێ بدرێت و لێی زیاد بکرێت، ئەوا دڵ و سنگم فراوان و کراوەن بۆ هەموو رەخنە و سەرنج و پێشنیار و ئامۆژگارییەك کە لە دڵسۆزانەوە بەرەورووم بکرێنەوە و هەموویان بە بەهادارترین دیاری دەزانم و لەسەرسەرمیان دادەنێم.

بۆ ئەوەی هیچ لەو دیارییانە بێ پێشوازیی شیاو نەبن و هەریەکەیان وەك هەڵدەگرێ لە شوێنی خۆیدا بکرێت بە سنگ و بەرۆکی ئەدەبی مەولەوییەوە، دەڵێم: ئەمرۆ بازاڕی چاپەمەنی و گۆڤار و رۆژنامە و سایتەکان ئەوەندە فرە و بەرینن، کەس ناتوانێ هەموویان بەسەر بکاتەوە، لەبەر ئەمە داوا لەو بەڕێزانە دەکەم کە دەیانەوێ بە رەخنە و سەرنج و پێشنیار بەشی خۆیان بخەنە ئەم پرۆژەوە ئەوەندە زەحمەت بکێشن و ئەرك ببینن بە ئیمێڵ، کە لێرەدا دەنووسرێ، ئاگادارم بکەنەوە لە شوێن و جێگەی نووسین و بڵاوکردنەوەی سەرنجەکانیان.

هیواداریشم، ئەگەر دەستخەتخانەی کوردستان دامەزرا، نوسخەیەك لە دەسگا و سەرچاوە و بەرنامە و پرۆژەی ئەم لێکۆڵینەوە لەو جێگایەدا بەکراوەیی دابنێم، بۆ ئەوەی هەرکەس گومانی لە شتێك بوو یان حەزی لە بەدواداچوون و تەواوکردنی کارەکەی من کرد، سەرچاوەکانی لە بەردەستدا بێت.

ئەگینا ئەوا ئەو کەرەستانە بە کتێبخانەی ئەکادیمیای کوردی دەسپێرم. یان ئەگەر کرا بە هەردوو لایان.

محەمەد عەلی قەرەداغی
٢٠١٢/٩/١٥
m.qaradaqi@hotmail.com

سەرەتای لێکۆڵینەوەی

دیوانی مەولەوی

سەرچاوە و دەستخەتەکانی

دیوانی مەولەوی و رەمز و هێماکانیان

١- کەشکۆڵی شێخی حیسامەدین (ح)

٢- کەشکۆڵی مەلا عەبدوڵڵای مەریوانی (م)

٣- کەشکۆڵی مەلا فەتاحی کاگردەڵی (ف)

٤- مەلا محەمەد ئەمینی مینبەری (من)

٥- کەشکۆڵی مەولەوی (مو)

٦- گوڵزاری بەهار (گوڵ-گ)

٧- کەشکۆڵی تۆفیق (ت)

٨- کەشکۆڵی مەلا عەزیزی رێشاوی (ر)

٩- کەشکۆڵی حەمیدە خان (حم)

١٠- کەشکۆڵی رەشید هەمەوەند (رشید)

ئەمە چەند کەشکۆڵن بە ژمارە جیامکردوونەتەوە

(رەشید/١، رەشید/٢...)

١١- کەشکۆڵی مەلا عەبدورەحمانی سەید عەبدوڵڵا (مدرس) (مد)

١٢- کەشکۆڵی شیخ ئەحمەدی شاقەڵا (قەڵا-ق)

١٣- کەشکۆڵی عیرفان (عف:١، ٢، ٣)

١٤- کەشکۆڵی هەوەتۆ (هەیبەت) (هەو)

١٥- نایاب (نا)

١٦- دەستخەتەکانی د.موفتی زادە (مف)

١٧- کەشکۆڵی عەبدولقادر (عب)

١٨- کەشکۆڵی حەسەنی شەریفئابادی (ش)

١٩- کەشکۆڵی ئەڵمانیا (ما)

٢٠- کەشکۆڵی سەقز (س)

٢١- کەشکۆڵی هاشمی (ها)

٢٢- کەشکۆڵی هاشمی/١ (ها/١)

٢٣- کەشکۆڵی هاشمی/٢ (ها/٢)

٢٤- کەشکۆڵی جوانڕۆیی (ج)

٢٥- کەشکۆڵی عەبدوڵڵای (الماسی) (س)

٢٦- کەشکۆڵی مەستوورە (مە)

٢٧- کەشکۆڵی عەبدوصەمەد (ص)

٢٨- کەشکۆڵی مەحرووق (مح)

٢٩- کەشکۆڵی بێ ناو (بێ)

٣٠- کەشکۆڵی دوو سەرە (دوو)

٣١- دەستخەتی کتێبخانەی مەجلیسی شوورای میللی (شو)

٣٢- بەیاضی سەید نەجمەدین (نجم)

٣٣- کەشکۆڵی قادری سوڵتان پەنا (پ)

٣٤- کەشکۆڵی صاڵح (ل)

٣٥- کەشکۆڵی عەلی عەبدوڕەحیم (عل/١)

٣٦- کەشکۆڵی عەلی (عل)

٣٧- کەشکۆڵی قادری سەڵەسیی (سڵ)

٣٨- ڕۆژنامەی کوردستان (کو)

٣٩- کەشکۆڵی گوڵان (گوڵان)

٤٠-کەشکۆڵی عەبدولطیف... (عبدل)

٤١- منشآت

٤٢- کنز الأنوار

کورتە باسێکی ئەم سەرچاوانە

١

کەشکۆڵی شێخی حیسامەدین (ح)

ئەم دەستخەتە لە شێوەی (بەیاض) دایە. نزیکەی (٥٠٠) لاپەڕەیە. دەتوانرێ پێی بگوترێ (گەنجینەیی)[١] بایەخی زۆری پێدراوە، جۆگەلە جۆگەلە کراوە، قەراخەکانی زەرکەفتکاریی کراون. چەند خەتخۆش بەشدارییان لە نووسینەوەیدا کردووە. بە فەرمانی شێخ حیسامەدین نووسراوەتەوە. لاپەڕەی (١٦) دێڕ (٨) بەیت و کەمترو زیاتری تێدایە. پێوانەکەی (٢٠×١١) ه.

ماوەیەك کەمتەرخەمیی لە عاستیدا کراوە، تەڕبوون و شپرزەیی پێوە دیارە، بەڵام کەمی لەناوچووە. مێژووی ساڵی (١٣١٨ك=١٩٠٠ ز) ی پێوەیە.

ئەوانەی کە ناویان زانراوە لە بەشداربووان لە نووسینەوەیدا:

١- محەمەد حەسەنی کوڕی ئوەیسی عوسمانیی کە زانا و شاعیریش بووە نازناوی شیعری (عەلایی) بووە.

٢- گوڵباخ محەمەد عەلی.

٣- محەمەد سەعید.

بەیتەکانی مەولەوی تێدا ژمێردراوە و ژمارەیان گەیشتوەتە (١٤٦١) بەیت.

وێنەی ئەم دەستخەتەم لە لایە.

بە درێژیی لە بەرگی پێنجەمی (بووژاندنەوەی مێژووی زانایانی کورد لە ڕێگەی دەستخەتەکانیانەوە)دا لەسەریم نووسیوە.

---

(١) گەنجینەیی: (خزائنی) بەو دەستخەتانە دەوترێ کە بە فەرمانی میرێ یان کەسایەتییەك نووسرابنەوە و لە گەنجینەی ئەودا -ماوەیەك- پارێزرابن.

١- کەشکۆڵی شێخی حیسامەدین
(ح)

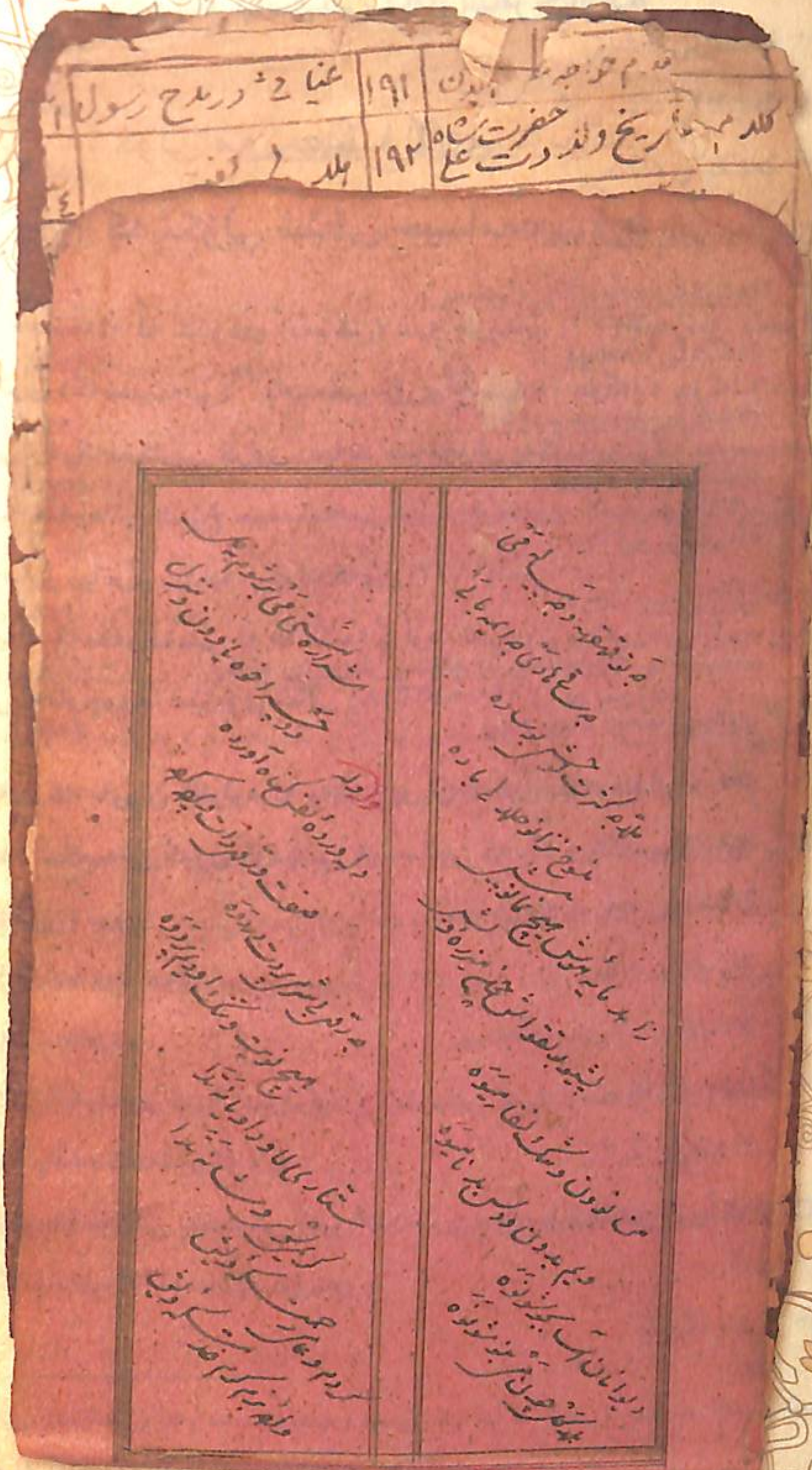

دیوانی مەولەوی

ئاینی

عەقیدە و فەلسەفە و موناجات

کۆمەڵایەتی

سکاڵاو
دەردەدڵ

شیوەن

نامەکان

دیوانی مەولەوی

مەلا عەبدوڕەحیمی تاوگۆزی

ئەم دیوانە:

- ئەمە یەکەم جارە دیوانی مەولەوی لێکۆڵینەوەی لەڕووی نزیکەی (٥٠) بەیاض و کەشکۆڵ و دەستخەتەوە بۆ بکرێت.
- ئەم دیوانە زیاد لە (٩٠) پارچە شیعری تێدایە کە یەکەمجارە لە دیوانی مەولەویدا بڵاو دەبنەوە.
- ئەمە یەکەم لێکۆڵینەوەی زانستییە بەم چڕو پڕییە لە بواری ئەدەبی کوردیدا تا ئێستا ئەنجام درابێت.

***

- **ماموستا سەید تاهیری هاشمی لەسەر پارچە شیعرێکی مەولەوی نوسیویە:**

ئەبێ ئینساف بدەین کە (مەولانا عبدوڕەحمانی جامی)ش بەم بەرزییەتی و زێباییە مەدحی خواجە عەبدوڵڵای ئەحراری نەکردووە.

- دوکتۆر محەمەد صدیقی موفتی زادەش مەولەوی ناودەنێ بە (توجارباشی سەرقافڵەی ئەدەب)و ئەڵێ:

(... بلیمەتێکی وەهای لێ دەرهاتووە کە ئیتر دایکی ڕۆژگار بۆی ڕێکناکەوێ کە وەها ڕۆڵەیەکی هەڵکەوتوو لە داوێنی خۆیدا باربهێنێ!

0-7522-0000-3

780752 200002

نرخی هەردوو بەرگەکە (٢٠٠٠٠) دینارە